

KATALOG ZNANJA

1. Ime modula: NAČRTOVANJE KONSTRUKCIJ

2. Usmerjevalni cilji:

Dijak:

- se uči obravnavati primere iz področja tehnike
- razvija sposobnosti, ki spodbujajo njegov osebni razvoj, samoiniciativnost, tehnično mišljenje, ustvarjalnost, vedoželjnost, kritičnost, preudarnost in natančnost ter vztrajnost, navajajo se na logično sklepanje in sistematičnost pri delu
- spoznava zakone mehanike, ki so osnova za razumevanje pri dimenzioniranju in oblikovanju konstrukcij
- navaja se na rabo strokovne terminologije pri pojasnjevanju zakonov mehanike
- uporablja zakone mehanike pri reševanju preprostih praktičnih primerov
- se navaja na uporabo strokovne literature in iskanje podatkov iz tabel in diagramov
- povezuje različna znanja in jih kritično presoja
- spoznava posamezne elemente in sklope in njihove osnovne zakonitosti delovanja
- navaja se načrtovati in usmerjati delo k izpolnitvi cilja
- spozna postopek snovanja in konstruiranja
- razvija inovativnost in kreativnost pri snovanju in konstruiranju izdelkov

Modul ni sestavljen iz vsebinskih sklopov.

3. Poklicne kompetence:

- dimenzionirati, oblikovati in analizirati konstrukcije v skladu z obremenitvami, ki jih prenašajo
- poiskati standarde in kataloge proizvajalcev ter iz njih izbirati strojne elemente in komponente glede na dane zahteve
- izdelati delavniško dokumentacijo za nestandardni element in sestavno dokumentacijo izdelka po klasični metodi in s pomočjo programske opreme
- sodelovati pri snovanju in konstruiranju novih izdelkov in izboljšav na obstoječih izdelkih

4. Operativni cilji:

Informativni cilji	Formativni cilji
Dijak: <ul style="list-style-type: none"> • spozna nosilne sisteme v ravnini: definicijo nosilnega sistema v ravnini, podpore, obtežbe (vrste zunanjih obremenitev), zunanjo statično določenost, reakcije pri statično določenih nosilnih sistemih • spozna razlike med nosilcem, palico in vrvjo	Dijak: <ul style="list-style-type: none"> • definira nosilni sistem • opiše možne primere obtežbe • pojasni pojem podpore ter odvisnost med vrsto podpore in številom in usmeritvijo reakcij • definira in razloži pojem statične določenosti

Informativni cilji	Formativni cilji
<ul style="list-style-type: none"> • spozna prečni prerez in notranje obremenitve v elementih nosilnih sistemov: nosilci, palični nosilci, vrvi • spozna osnovne pojme trdnosti: deformabilno telo, napetosti in deformacije, vrste obremenitev, normalne in tangencialne napetosti, vzdolžne in prečne deformacije, dopustna napetost, trajna dinamična trdnost • spozna napetosti (natezno, temperaturno, tlačno, uklonsko, strižno, upogibno, vzvojno) v konstrukcijskih elementih in zakonitosti za določanje njih • spozna deformacije kot posledica obremenitev in osnovne zakonitosti deformacij in obremenitev • spozna elemente razstavljivih zvez in značilne slike teh zvez • spozna naloge in uporabnost zveze z zatiči, s sorniki, z vskočniki, z navoji • spozna lastnosti, oblike in standarde zatičev, sornikov, vskočnikov • spozna elemente vijačne zveze ter pravila za risanje in kotiranje navojev • spozna vrste navojev, profile navojev, dimenzije navojev in vijačnih zvez • seznaneni se s standardi za navoje, vijake, matice, podložke in njihovo uporabo • spozna uporabnost kovičnih zvez in obremenitve zveze • spozna značilne slike zakovov glede na lego spajancev in kovic • spozna vrste in uporabnost grednih vezi • spozna pomen, oblike, značilne slike in materiale grednih vezi • spozna uporabnost in vrste ležajev • spozna razliko med drsnimi in kotalnimi ležaji, se seznaneni s primeri uporabe in njihovimi posebnostmi • spozna pomen gradiv za drsne ležaje • spozna osnovne principe delovanja kotalnih ležajev in jih zna poimenovati • spozna pomen pravilne vgradnje kotalnih ležajev • spozna pomen ustreznega mazanja in tesnenja ležajev ter ustreznih maziv	<ul style="list-style-type: none"> • opiše in skicira konstrukcijske izvedbe različnih podpor in stikov med elementi nosilnih sistemov • izračuna reakcije v podporah • navede osnovne lastnosti konstrukcijskih elementov • zna vpeljati notranje sile in momente, ki uravnovežajo obravnavani del nosilnega sistema z zunanji silami • analitično določa potek notranjih sil in upogibnih momentov vzdolž osi nosilca brez prevesnega polja, s prevesnim poljem in konzolne nosilce, • z diagrami prikaže potek notranjih sil in upogibnih momentov vzdolž osi nosilca • opiše možnosti uporabe paličnih nosilcev • preveri zunanjo in notranjo statično določenost paličnega nosilca • analitično določiti osne sile v palicah čistih paličnih konstrukcij • definira deformabilno telo ter model elastičnega in plastičnega telesa • opiše vsebino in naloge nauka o trdnosti • definira napetost in lastnosti realnega telesa • ugotovi napetostna stanja glede na znano obremenitev telesa in jih opiše • opiše relativne vzdolžne in prečne deformacije • definirati dejanske in dopustne obremenitve ter napetosti glede na čas in jih primerja • preračuna in dimenzionira natezno ali tlačno obremenjene konstrukcijske elemente • izračuna deformacije natezno ali tlačno obremenjenih elementov • kontrolira enakomerno porazdeljeni površinski tlak na stičnih površinah konstrukcijskih delov • dimenzionira strižno obremenjene elemente za konstrukcijske zveze in izračuna potrebno strižno silo za prebijanje materiala • pojasniti čisti upogib, opiše upogibnico, nevtralno ravnino in nevtralno os prereza • skicira in pojasni diagram upogibne napetosti po prerezu nosilca • izračunati robno upogibno napetost pri enojnem upogibu in razloži vpliv oblike prereza na nosilnost upogibno obremenjenega nosilca • s pomočjo tabel izračuna deformacije enostavnih upogibno obremenjenih nosilcev

Informativni cilji	Formativni cilji
<ul style="list-style-type: none"> • spozna uporabnost osi in gredi ter razliko med njima • spozna upogibni in torzijski moment kot obremenitev gredi in upogibni moment pri oseh ter oblikovanje osi in gredi v skladu z obremenitvami • spozna gradiva za gredi in osi • spozna uporabnost in delovanje grednih vezi in sklopov • spozna uporabnost in vrste gonil • spozna prestavno razmerje, moč, vrtilno frekvenco, torzijski moment in izkoristek gonila • spozna vrste konstruiranja in pomen snovanja v konstrukcijskem procesu • spozna konstrukcijske zahteve glede na funkcionalnost, varnost, gospodarnost, material, izdelavo, obdelavo, obliko, montažo, transport, enostavnost uporabe, vzdrževanje in vpliv na okolje • spozna potek konstrukcijskega procesa skozi faze planiranja, koncipiranja, vrednotenja, detajliranja in priprave za izvedbo • spozna posnetek stanja, določitev liste zahtev, brezpogojne in minimalne zahteve, želje ter določitev pogojev sprejemljivosti • spozna tehnike za iskanje rešitev – variant – konceptov • spozna uporabnost abstrahiranja, delitve na delne funkcije, konstrukcijskih katalogov, metode morfološke skrinjice, tehnik izbire ustreznih rešitev in metode 635 • spozna uteži pri vrednotenju izbranih rešitev, kriterije vrednotenja, tehnično vrednost variante, ekonomsko vrednost variante, preračun in predstavitev v diagramu • se navaja na uporabo strokovne literature in računalniške programske opreme ter iskanje podatkov iz tabel in diagramov • povezuje znanja različnih področij ter kritično preverja in vrednoti rezultate 	<ul style="list-style-type: none"> • skicira in pojasni diagram vzvojnne napetosti za okrogli prerez • izračuna vzvojno napetost in deformacijo za okrogli prerez • dimenzionira okrogle polne in votle prereze nosilcev obremenjenih na torzijo • dimenzionira, oblikuje in nariše zveze z zatičem, zveze s sornikom, zveze z vskočnikom, vijačne zveze • določi dimenzije enostavnih kovičnih spojev in jih nariše • izbere, dimenzionira, oblikuje in skicira gredno vez • dimenzionira, oblikuje in nariše delavniško risbo drsnega ležaja • izbere ustrezn način mazanja drsnega ležaja in ga pojasni • določi potrebno nosilnost kotalnega ležaja, ga izbere ter zanj izbere ustrezno mazanje in tesnjenje • oblikuje ležajna mesta (sedeže) in utemelji obliko izbranega sedeža za ležaj • poišče ustrezno vrsto ležaja iz katalogov proizvajalcev • dimenzionira, oblikuje in nariše delavniško risbo osi • oblikuje in trdnostno kontrolira gredi glede na dopustne obremenitve in deformacije • izbere vrsto in velikost tipske gredne vezi in sklopke • modelira parametrične prostorske modele elementov za prenos vrtilnega gibanja • sestavi modele preprostih sklopov za prenos vrtilnega gibanja • iz modelov in sestave izdelava delavniško in sestavno dokumentacijo • razlikuje gonila in pozna prednosti, slabosti in uporabnost posameznih vrst gonil • določi prestavno razmerje, moč, vrtilno frekvenco, torzijski moment in izkoristek gonila • izdelava računalniške modele obremenitvenih primerov • prepozna strojne elemente in sklope in zanje smiselno uporablja termine, ki so splošno uporabni v strokovnem sporazumevanju

Informativni cilji	Formativni cilji
	<ul style="list-style-type: none"> • modelira parametrične prostorske modele elementov za razstavljive zveze • sestavi modele preprostih sklopov razstavljivih zvez • iz modelov in sestave izdelava delavniško in sestavno dokumentacijo • izdelava računalniški model obremenitvenih primerov • razlikuje konstruiranje na novo in prilagoditveno konstruiranje • našteje osnovne konstrukcijske zahteve in za vsako zahtevo pozna njen vpliv na odločitve pri konstrukcijskem procesu in na končen rezultat • zna pojasniti algoritem poteka in medsebojne povezanosti posameznih faz v konstrukcijskem procesu ter vrstni red potrebnih aktivnosti pri snovanju in konstruiranju novega sklopa • zna enostaven konstrukcijski primer razdeliti na posamezne konstrukcijske faze planiranja, koncipiranja, vrednotenja in detajliranja • za enostaven vsakdanji predmet sestavi spisek brezpogojnih zahtev za njegovo delovanje • prepozna lastnosti, ki določajo minimalne zahteve in želje • na enostavnem primeru prikaže abstrahiranje, uporabi konstrukcijske kataloge za pomoč pri iskanju rešitev ter prikaže metodo morfološke skrinjice in metodo 635 • določi kriterije vrednotenja, tehnično vrednost variante, ekonomsko vrednost variante in predstavi v diagramu osnovne vrednosti izbranih rešitev • poišče strokovno literaturo, uporablja programsko opremo in zna poiskati podatke iz tabel in diagramov